

25 let výchovy kádrů pro ČSLA

Únorové vítězství pracujícího lidu pod vedením KSČ otevřelo cestu budování nové, skutečně lidové československé armády. Generální linií její výstavby určil IX. sjezd KSČ, který v souhlase s celkovou zahraničně politickou orientací stanovil vybudovat ČSLA podle vzoru a s plným využitím zkušeností Sovětské armády, naší osvoboditelky a pevné záštity míru a socialismu. K tomu bylo nezbytné vytvořit armádu plně bojeschopnou, oddanou lidu a KSČ, vybavenou moderní vojenskou technikou, schopnou vést bojovou činnost ve složitých podmínkách soudobého boje, prodchnutou idejemi socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu.

Tuto zákonitost výstavby socialistické armády zdůraznily i složité mezinárodně politické souvislosti. Světový imperialismus ve snaze zastavit a zvrátit revoluční vývoj ve světě rozpoutal a stupňoval válku, podnítil ohniska mezinárodního napětí na Dálném východě, která počátkem padesátých let přerostla v Koreji v otevřený válečný konflikt. Západní hranice lidově demokratických zemí ohrožoval agresivní Severoatlantický pakt a úsilí USA o militarizaci Německé spolkové republiky a její začlenění do NATO.

Vybudování Československé lidové armády vyžadovalo vychovat kvalitativně nové velitelské, inženýrsko-technické a politické kádry, schopné bezprostředně realizovat úkoly vojenské politiky KSČ. Proto vedení strany a armády rozhodlo přebudovat celý systém vojenského školství, který by v maximální míře odrážel principy výchovy kádrů na sovětských vojenských školách.

V tomto systému vojenského školství měla od počátku své nezastupitelné místo i Vojenská technická akademie v Brně, která byla jako jedna ze tří vojenských vysokých škol zřízena rozkazem prezidenta republiky Klementa Gottwalda dnem 15. srpna 1951.

Vzhledem k potřebám budování socialismu v naší vlasti v podmínkách zostřešené mezinárodní situace stál od počátku před velením školy, jeho politickým oddělením a všemi veliteli, učiteli i posluchači velmi odpovědný úkol: Co nej-

dříve, s požadavky vysoké kvality, připravit pro naši armádu vysoce kvalifikované inženýrsko-technické kádry a odborníky.

Od počátku své existence pracovala Vojenská akademie v Brně ve velmi příznivých podmínkách. Především to byla trvalá pozornost, kterou jí věnovalo vedení KSČ a velení armády vytvořením příznivé politické situace i stálou péčí o kádrové a materiální zabezpečení.

Velení Vojenské akademie, její politické oddělení i stranická organizace se v rozpracování koncepčních otázek i problémů konkrétně výchovně vzdělávací práce trvale opíralo o základní materiály sjezdů KSČ i plén jejího ústředního výboru a plně je realizovaly v činnosti školy.

Významnou pomocí v celé historii školy byly zkušenosti sovětských vojenských vysokých škol a konkrétní pomoc sovětských odborníků, kteří působili přímo ve Vojenské akademii, zvláště v prvních letech její existence a v posledním období. Jejich cenných zkušeností z organizace a řízení vojenské vysoké školy při stanovení obsahu i realizaci výchovně vzdělávacího procesu jsme plně využívali a využíváme v naší práci. Pracovníci školy se mohli rovněž opírat o řídicí dokumenty a základní učební dokumentaci i učebnice a skripta sovětských vojenských vysokých škol.

Angažovanou prací značné části velitelsko-pedagogického sboru i části posluchačů ve stranických orgánech a organizacích, v územních orgánech, organizacích SSM a Pionýra i v dalších společenských organizacích, a širokým zapojením do společenského, kulturního i hospodářského života si Vojenská akademie vydobyla všeobecného uznání u představitelů kraje, města Brna i občanské veřejnosti. Tato spolupráce se prohloubila zvláště při realizaci závěrů XIV. sjezdu KSČ, a proto můžeme plným právem říci, že se naše škola stala nedílnou součástí života a dění Jihomoravského kraje.

V těchto objektivně příznivých podmínkách Vojenská akademie plnila po celou dobu čestně a s plnou odpovědností základní úkol, který před její příslušníky postavilo velení ČSLA — vychovat pro naši armádu třídně oddané, politicky vyspělé, vojensky a technicky připravené velitele a techniky. Dnes nalézáme ve všech posádkách, ve štábech svazků, armád, na vojenských vysokých školách i vědeckovýzkumných ústavech ČSLA důstojníky a generály, kteří absolvovali Vojenskou akademii v Brně, a kteří všechny své síly věnují výstavbě naší armády a zabezpečení její plné bojeschopnosti. Za tuto práci se dostalo Vojenské akademii vysokých poct a vyznamenání. Především to byl souhlas tehdejšího prezidenta ČSR Antonína Zápotockého, vyjádřený v rozkaze ze dne 8. 2. 1954, s pojmenováním Vojenské technické akademie jeho jménem. Významné ocenění pak se VTA dostalo udělením Řádu republiky na základě rozhodnutí vlády ČSR v roce 1955. Vojenská akademie Antonína Zápotockého, která vznikla sloučením Vojenské akademie KG a VTA v roce 1958, obdržela při příležitosti 20. výročí osvobození Brna v roce 1965 Řád rudé hvězdy za dlouholeté zásluhy o posilování obranyschopnosti ČSLA.

Rovněž mnozí pracovníci školy byli za vynikající výsledky vědeckovýzkumné práce oceněni udělením státních vyznamenání. Laureáty státní ceny Klementa Gottwalda byli např. jmenování genmjr. prof. dr. ing. J. Strnad, DrSc., plk. prof. ing. L. Bezděk, DrSc., plk. doc. ing. D. Růžička, CSc., prof. dr. ing. R. Ryš, DrSc., plk. prof. dr. V. Křupka, nositel Řádu práce.

V období po XIII. sjezdu KSČ prošla naše strana a společnost krizovým vývojem, z něhož prosincové zasedání ÚV KSČ v roce 1970 vyvodilo poučení, která schválil XIV. sjezd strany.

Krise zasáhla i VA AZ, především pravicovým oportunismem, který představoval cílevědomý útok proti všem základním hodnotám a normám socialismu a jeho armádě. Značná část příslušníků školy zklamala a přešla na pravicově oportunistické postoje nebo je nekriticky podporovala. Pochopitelně, že za tyto postoje také nesla odpovědnost.

Většina příslušníků však protistranické postoje odmítla a překonala důsledky činnosti pravicových oportunistů. Tato skutečnost byla významným činitelem pro konsolidaci školy po nástupu nového vedení strany v čele s generálním tajemníkem soudruhem Gustávem Husákem.

Po období konsolidace přijali příslušníci VA AZ se spontánním souhlasem a podporou závěry XIV. sjezdu KSČ, který znovu zdůraznil potřebu zabezpečit spolu s našimi spojenci obranu národní a státní nezávislosti a socialistického společenského zřízení. V této souvislosti sjezd zdůraznil význam ideologické výchovy na našich školách v duchu marxismu-leninismu, socialistické morálky, socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu, potřebu přimknout celý učebně výchovný proces potřebám praxe výstavby a obrany naší společnosti. Pro VA AZ to znamenalo prohloubit třídní a internacionální výchovu svých posluchačů a přimknout veškerý vzdělávací a výchovný proces na škole potřebám vojsk. V té době stál před velitelským a vědeckopedagogickým sborem VA AZ úkol: připravit vysoce kvalifikované důstojnické kádry, bezvýhradně oddané socialistické vlasti a komunistické straně, schopné naplňovat principy a zásady její vnitřní i zahraniční politiky. Důstojníky, kteří v sobě spojují vysokou odbornou teoretickou připravenost s ovládnutím metodologie a teorie marxismu-leninismu, kteří mají všechny nezbytné praktické návyky, schopné organizovat bojovou činnost a velení vojskům a efektivně využívat soudobou vojenskou techniku. Důstojníky, kteří jsou současně schopni stát se vychovateli svých podřízených, jejich odbornými i politickými vedoucími.

Velký důraz při plnění tohoto úkolu položilo velení a politické oddělení VA AZ na spojení teorie a praxe, jednoty výchovy a vzdělání, na uplatnění absolventů školy v praxi u útvarů i na štábech. Velmi mnoho bylo zejména uděláno při zdokonalení materiálně technické základny akademie výstavbou nových kabinetů, polygonů, speciálních učeben a laboratoří, vybavených moderní didaktickou technikou i potřebným materiálem a technikou. Díky stále pozornosti, kterou příslušníci kateder věnují modernizaci obsahu i forem metod výuky, daří se VA AZ držet krok se soudobými požadavky vojenství. V tomto období byly rozhodněji uplatňovány formy praktické přípravy posluchačů — stáže u vojsk, účast na cvičeních a ukázkových zaměstnáních, byl zvýrazněn podíl velitelsko-štabních cvičení a praktických zaměstnání na přípravě posluchačů přímo na VA AZ. Na katedrách byl obsah výuky mnohem intenzivněji doplňován o poznatky z velení vojskům i o zkušenosti ze cvičení naší i bratrských armád. Významnou pomocí při zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu byla výměna zkušeností s pracovníky vojenských akademií bratrských socialistických armád NDR, MLR, PLR, a zejména akademií Sovětské armády. Byly rovněž zdokonaleny formy spolupráce s jednotlivými druhy vojsk při vybavování VA AZ nejmodernější technikou i při ověřování úrovně přípravy absolventů akademie. Hodnocení praktického uplatnění absolventů, jejich převážně pozitivní výsledky, ale i dílčí nedostatky jsou učitelům i velitelům vodítkem pro další zkvalitňování obsahu, forem i metod výchovy, výuky a výcviku

V práci učitelů i velitelů se stala profilující složkou politická a ideová příprava posluchačů, její další zkvalitnění. Při plnění úkolů a cílů jednotného plánu komunistické výchovy došlo k prohloubení ideově výchovného působení všech předmětů a jmenovitě kateder společenských věd. Významné místo ve výuce marxismu-leninismu zaujalo studium klasiků, zvláště leninského odkazu, studium dokumentů KSČ, KSSS a mezinárodního komunistického hnutí, i důsledná kritika nemarxistických revizionistických a buržoazních teorií. Došlo k výraznému prohloubení političnosti práce všech příslušníků školy.

Z hlediska požadavků komplexnosti výuky a výchovy byla věnována velká pozornost prohloubení vojenského režimu a organizovanosti života, plánovitosti i konkrétním otázkám vojenské kázně a prostředí na škole. Podstatně více ti i konkrétním otázkám vojenské kázně a prostředí na škole. Podstatně více bylo vykonáno v diferencované a individuální práci s posluchači.

Díky těmto přístupům dosáhla VA AZ v posledních letech své činnosti při plnění linie XIV. sjezdu KSČ výrazných pozitivních výsledků, zejména ve výchovně vzdělávacím procesu. Došlo k podstatnému zvýšení úrovně vědomostí, zvýšení počtu výtečných a velmi dobrých posluchačů, za současného snížení procenta posluchačů, kteří nezvládli požadavky vysokoškolského studia na akademii. O tom svědčí konkrétní fakta.

Od r. 1972 do r. 1975 byl zlepšen studijní průměr posluchačů z 2,04 na 1,62, počet výtečných a velmi dobrých posluchačů vzrostl z 58,8 % na 81 % a počet nevyhovujících posluchačů se snížil ze 34 % na 2,71 %. Těchto výsledků bylo dosaženo za dodržení vysokých nároků na úroveň vědomostí. Výsledky studia se staly předmětem pozornosti samotných posluchačů, jejich stranických i svazáckých organizací. Proto se postupně daří spojovat výuku stranickopolitické práce s operačně taktickou a takticko-odbornou přípravou, zejména při velitelsko-štábních cvičeních. Dobrých výsledků bylo rovněž dosaženo při formování nezbytných politických a morálně vojenských vlastností posluchačů.

V současné době stojí všichni příslušníci Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně před závažným úkolem: se ctí, plnou stranickou a vojenskou odpovědností plnit závěry XV. sjezdu KSČ, úkoly velení armády i usnesení stranické konference VA AZ. Vědeckopedagogický a velitelský sbor akademie přijal za své slova, která pronesl na XV. sjezdu KSČ s. Gustáv Husák: „Očekáváme, že učitelé, vychovatelé, mistři odborné výchovy vloží do výchovného působení veškerý svůj um i srdce, budou plnit své poslání s obětavostí a zápalem, jež jsou tak nezbytné pro toto náročné a odpovědné povolání“.

Náročné úkoly velitelských a technických kádrů v dalším období, které budou tvořit páteř velitelského sboru naší armády v příštích desetiletích, rozhodujících o plném prosazení politiky mírového soužití, o snížení a odstranění nebezpečí války z života národů, budou od všech pracovníků školy vyžadovat nejen plné vypětí sil, ale také vysoké pedagogické, vojenskoodborné a politické mistrovství.

Dnes, kdy přistupujeme ke konkrétnímu plnění úkolů a závěrů XV. sjezdu KSČ, kdy se zamýšlíme nad podněty a závěry XXV. sjezdu KSSS, jsme si na VA AZ vědomi, že se ve své práci můžeme plně opírat o dlouholeté zkušenosti, které jsme za dobu trvání akademie získali. Budeme rozvíjet všechno pozitivní z historie práce školy, budeme ale také velmi energicky překonávat nedostatky, které se nám již podařilo zjistit, nebo které se vyskytnou v dalším období.

Splnění úkolů XV. sjezdu naší strany však především vyžaduje, abychom si

kladli reálné, ale ještě náročnější úkoly a cíle než dříve, abychom posuzovali naši práci podle náročnějších kritérií.

Přes pozitivní výsledky, kterých jsme dosáhli v minulých letech, je především nezbytné promyšleně vnášet do obsahu výchovně vzdělávacího procesu nejnovější poznatky teorie, vědy, vědeckotechnického pokroku.

Zároveň vystupuje z hlediska obohacení obsahu výuky na akademii potřeba dalšího zvýraznění potřeb praxe. Přitom chceme daleko důsledněji reagovat na všechny poznatky a zkušenosti z výkonu funkcí našich absolventů. To si vynucuje zkvalitnit výuku stranickopolitické práce, prohloubit výuku vojenské pedagogiky a psychologie jako nezbytného předpokladu úspěšné politickovýchovné práce budoucích velitelů a odborných náčelníků. Vyžaduje to zlepšení výuky metodiky bojové přípravy, získání pevnějších návyků velení v dynamických fázích boje. Bude nezbytné dále zvýšit úroveň ovládnutí a znalosti techniky, stejně jako organizace provozu a oprav. Ukazuje se potřeba ještě cílevědomějšího formování takových vlastností posluchačů jako je samostatnost, tvůrčí myšlení, schopnost organizovat vlastní práci, překonávat těžkosti spojené s výkonem funkcí. Znamená to, že absolventi VA AZ musí ovládnout základy vědy, znát její nejdůležitější výsledky, umět pracovat a myslet tvůrčím způsobem, uplatňovat v praxi nové poznatky a dokonale zvládnout moderní metody řízení.

Současně musíme v našich posluchačích vypěstovat schopnost samostatně obnovovat a rozvíjet své znalost a trvale zvyšovat odbornou a politickou připravenost.

Ve smyslu závěrů XV. sjezdu KSČ nám tedy půjde o zvýšení kvality a efektivnosti naší práce, založené na zkušenostech, tvůrčím úsilí vědeckopedagogického sboru vojenské akademie a na dalším zvýšení úrovně metodiky výuky. Chceme přitom využívat nejnovějších výsledků didaktické techniky.

Zároveň máme na paměti, že východiskem takového tvůrčího, samostatného přístupu k řešení úkolů velitele, inženýra je vysoce uvědomělá kázeň, opřena o plnou podporu politiky strany, o vědomí plné odpovědnosti za internacionální obranu socialismu. Proto budeme dále rozvíjet všestrannou ideově politickou připravenost našich posluchačů, aby byli důstojníky třídně zakalenými s vysokými teoretickými znalostmi marxismu-leninismu.

Komunisté i ostatní příslušníci školy jsou přesvědčeni, že pod vedením stranické organizace VA AZ, za plné podpory linie velení akademie i v dalším období úkoly splníme. Budeme přitom důsledně vycházet z politické linie XV. sjezdu KSČ i závěrů plén ÚV KSČ, odpovědně plnit požadavky velení ČSLA, i nadále plně využívat zkušeností z přípravy a výchovy velitelů a inženýrů Sovětské armády.